

Nota de l'OPA: Amb l'informe sobre l'estat de l'exhibició de cinema a les sales de Catalunya Nord, iniciem la publicació d'una sèrie de treballs que oferiran una perspectiva sobre el sector de l'exhibició en tot el conjunt dels Països Catalans. Carles José, expert reconegut sobre la matèria, aportarà una visió al màxim de completa possible, informativament i estadísticament, que pot ser d'utilitat al sector cinematogràfic, empreses i entitats que agrupen els/les professionals i les empreses, i l'administració pública, per a plantejar les estratègies de difusió de l'audiovisual que es produeix en aquest territori.

Les sales de cinema als territoris de parla catalana

1- La Catalunya Nord

CARLES JOSÉ I SOLSONA / OCTUBRE 2018

En el procés d'elaboració d'estudis sobre qualsevol sector econòmic, l'obtenció del màxim nombre possible de dades i l'assegurament de la seva qualitat són fonamentals a les envistes d'aconseguir la solidesa del treball i la fiabilitat de les conclusions derivades de l'anàlisi. Consegüentment les persones que ens dediquem a la recerca d'informació agraïm, amb un entusiasme que tal vegada sobti força contemplat des de fora, la troballa planificada o fortuïta de qualsevol niu de dades. Tant se val la dimensió que tingui el catau i el volum de dades que hi hi. És obvi que la joia és gran quan el contingut és voluminós, però sovint la insospitada descoberta d'una petita mina de dades esdevé molt satisfactiu quan ens aboca modesta, però desitjada, llum sobre parts del retaule que estem creant i que no havíem aconseguit ni tan sols esbossar.

En aquesta tasca de perquisició, hom té detectats, a l'àmbit d'activitat que cadascú analitzi, els oasis on abeurar-se amb els dolls de dades que ofereixen de manera tan regular com regraciable en el si d'un desert informatiu que té dimensions diferents a cada àrea específica. En el cas que afecta aquest escrit, l'OEA (Observatoire Européen de l'Audiovisuel) i el CNC

(Centre National de la Cinématographie et de l'Image Animée) són obligades aturades periòdiques en el camí per a tothom qui esmerci el seu temps i els seus esforços en l'estudi de l'economia del cinema i en l'avaluació de la magnitud de les dimensions dels diferents elements que hi sojornen. I ha estat precisament el septuagenari organisme francès l'entitat que ha fet públiques les dades que han activat la confecció d'aquest article.

Des del moment en què vaig iniciar els meus estudis sobre economia cinematogràfica, l'exhibició en sales ha estat present a diverses obres publicades. El meu primer llibre es dedicà íntegrament al tema i el tercer explorà les tendències de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya, treball que, anys més tard, es complementà amb l'article *De la monosala al megaplex*, publicat per l'OPA [1]. Aquest interès per les grans xifres anuals derivades de l'activitat de l'exhibició cinematogràfica tot efectuant una mirada general sobre el conjunt d'aquesta branca econòmica derivà en un acostament a la xarxa de sales de projecció fílmica, que fou realitzat poble a poble i tot recollint-ne les dades en el transcurs de tres lustres, en el llibre *Els cinemes de Catalunya. Evolució municipal i comarcal* [2].

Tot enllaçant amb els paràgrafs que inauguren el present article, la publicació d'uns treballs del CNC han estat l'espoleta que ha provocat l'esclat d'una recerca que persegueix d'estendre la indagació sobre l'exhibició cinematogràfica per municipis a les terres de la Catalunya Nord [3]. Es tracta de *Géographie du cinéma en 2015 - Départements*, informe continuat per *Géolocalisation des cinémas actifs en France en 2016* i, amb data ben acostada, tant per *Géolocalisation des cinémas actifs en France en 2017* com per *Datavisualisation. La géographie du cinéma en 2017*, que ens ofereixen tant la situació de l'exhibició cinematogràfica a cadascun dels departaments que integren el territori francès [4] com el detall corresponent a cada municipi que disposi com a mínim d'una sala de projecció comercial [5]. Aquesta minuciosa compartimentació fa possible construir, mitjançant la captura de les dades individuals de

cadascun dels seus municipis, la informació referent al conjunt de l'àmbit geogràfic que constitueix el nostre objecte d'interès i d'estudi.

El territori i els municipis de la Catalunya Nord

Abans, però, d'embrancar-nos en la recollida de dades caldrà delimitar l'abast territorial de la zona triada i especificar les viles que conté. En el cas de la Catalunya Nord, també polèmicament anomenada Catalunya del Nord [6], hom designa així la part del Principat de Catalunya que passà a pertànyer a França (i, per tant a ser administrada per l'Estat del país veí) arran de la signatura del Tractat dels Pirineus [7]. Els articles 42 i 43 d'aquell acord establiren els territoris que passaven a domini francès i els articles 109 i 110 estipularen el nomenament dels comissaris d'ambdues parts que havien de determinar amb precisió els límits exactes de la cessió. Posteriorment, la conferència de caire tècnic celebrada a Ceret / Céret acabaria sense acord i l'assumpte tornà a mans de l'equip negociador inicial que establí la distribució final [8]. Mesos més tard el Tractat de Llívia [9] exclouïa de la cessió a França aquest municipi que ara pertany, en la distribució territorial de Catalunya, a la comarca de la Baixa Cerdanya.

Els territoris cedits a França per resolució del Tractat dels Pirineus abasten cinc comarques: Alta Cerdanya, Capcir, Conflent, Rosselló i Vallespir. Per causa de les seves relacions de tipus històric, econòmic i administratiu sovint s'hi afegeix la comarca del Fenolledès o de Fenolleda (Lo Fenolhedés, en occità, i Fenouillèdes, en francès), malgrat que es tracta d'un territori de municipis occitanòfons [10]. En relació a l'estructura geogràfica de la Catalunya Nord que recollia la Gran Enciclopèdia Catalana (GEC), l'any 2007 el *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*, editat per la Universitat de Perpinyà / Université de Perpignan i per l'IEC (Institut d'Estudis Catalans), atorgà categoria de comarca a els Aspres, tradicionalment

considerada com a subcomarca del Rosselló, i situada en el Conflent cinc municipis que la GEC col·locava a dues comarques veïnes [11].

Havent definit el marc geogràfic de la Catalunya Nord, serà tan interessant com útil inserir-lo en el si de l'actual administració territorial francesa [12]. Des d'aquesta perspectiva, pertany a la regió d'*Occitanie* [13] i, dins de la seva divisió en departaments [14], coincideix pràcticament amb el territori dels *Pyrénées-Orientales*. L'encaix no és exacte car hi ha vuit municipis històrics del Fenolledès que, en la divisió administrativa francesa del territori, han estat integrats al departament de l'Aude [15]. Al seu torn aquest departament està repartit entre tres districtes (Céret, Perpignan i Prades) [16] i es fragmenta en disset cantons [17]. Havent definit el territori objecte de la recerca i abans d'endinsar-nos en l'examen de la petita xarxa de locals d'exhibició cinematogràfica que hi sojorna, val a indicar que els noms propis geogràfics es consignen d'acord amb el nomenclàtor [18] i que, en esmentar-los en aquest escrit, s'indica primer el topònim català seguit de la denominació francesa del municipi [19]. En el cas dels municipis de parla occitana (les viles del Fenolledès) s'afegeix, a continuació i entre parèntesi, el seu topònim en aquesta llengua.

En darrer terme, cal consignar en aquesta secció dedicada a esclarir el marc geogràfic de la recerca que aquest treball ha estat realitzat en aplicació de la distribució establerta en el nomenclàtor de l'IEC i de la Universitat de Perpinyà. Dels 226 municipis que pertanyen al departament francès de *Pyrénées-Orientales*, 198 corresponen als comtats històrics del Tractat dels Pirineus i els altres 28 estan situats a la comarca la Fenolleda, de parla occitana. Aquest darrer territori es complementa amb els altres vuit municipis del seu àmbit que la divisió administrativa francesa ha enclavat en el departament de l'Aude. Conseqüentment, l'estudi ressegueix 234 municipis, dels quals 36 constitueixen la comarca històrica del Fenolledès.

Tocant a les xifres de població municipal (quadre 1) que s'ofereixen a tall de complement de la distribució territorial, val a indicar que corresponen al padró (*recensement*) francès de 2015. A efectes estadístics les dades entraren en vigor [20] el primer dia del present any 2018 i són subministrades per l'INSEE (Institut National de la Statistique et des Études Économiques). Segons aquest darrer padró [21], els 472.205 habitants de la Catalunya Nord representaren el 8,18% dels 5.774.185 pobladors de la regió d'Occitània i contribuïren al nivell demogràfic francès (una població municipal total de 66.190.280 persones, tret de l'illa de Mayotte) tot abocant-hi el 0,71% de la xifra global del país. Si, per comptes de considerar la població total del territori que estem analitzant, constrengem el cens als habitants d'aquells municipis que tenen en funcionament alguna sala fixa de projecció fílmica, advertirem que, d'acord amb les darreres dades de població, en el darrer exercici de la sèrie els divuit municipis que gaudien de cinema estable actiu oferiren els seus serveis a una gernació de 198.611 persones, el 42,06% del cens demogràfic de la Catalunya Nord.

QUADRE 1

CATALUNYA NORD: COMARQUES, MUNICIPIS I DEMOGRAFIA		
Comarques de la Catalunya Nord	Nombre de municipis	Població municipal
Alta Cerdanya	22	11.630
Aspres, els	16	2.651
Capcir	6	1.524
Conflent	56	22.211
Rosselló	80	401.414
Vallespir	18	24.265
[1] COMTATS HISTÒRICS	198	463.695
[2] Fenolledès (Pyrénées-Orientales)	28	7.343
[3] Fenolledès (Aude)	8	1.167
[4] = [2] + [3] Fenolledès	36	8.510
[5] = [1] + [4] CATALUNYA NORD	234	472.205
Pro memòria		
[6] = [1] + [2] "66 Pyrénées-Orientales"	226	471.038

Les dades de població municipal corresponen al padró de 2015, que tenen caràcter oficial des de l'inici de l'any 2018.

Font : Elaboració pròpia amb dades de l'INSEE (Institut National de la Statistique et des Études Économiques).

Sales d'exhibició cinematogràfica, pantalles i aforaments

Les llistes completes dels establiments cinematogràfics comercials francesos que efectuaren alguna projecció pública durant cada exercici han estat recollides pel CNC per al període 2003-2017 i la seva consulta permet als investigadors de destriar els locals del territori que interessin a la finalitat de cada diferent recerca. Als nostres efectes, la selecció s'ha traduït en

l'espigolament de 29 establiments que han tingut alguna activitat en aquest marc temporal (quadre 2) repartits entre 25 municipis. En procedir a fer-ne l'agrupament per comarques (quadre 3) hom detecta la previsible concentració d'activitat fílmica a la comarca del Rosselló, puix que el seu territori alberga el 85,01% de la població de la Catalunya Nord. Pel que fa a la regularitat en l'activitat cinematogràfica (quadre 4), només 15 dels 29 establiments han estat oberts al públic tots tres lustres del període que resseguim. Quant a la resta de cinemes, set locals varen feinejar entre 9 i 14 anys, cinc ho feren entre 6 i 8 i el darrer parell de centres féu coincidir el seu darrer exercici d'activitat amb el primer any de l'interval temporal que aquests fulls analitzen.

QUADRE 2

ESTABLIMENTS DE CINEMA A LA CATALUNYA NORD (2003-2017)			
Nom del cinema	Municipi	Comarca	Població municipal
Cinéma du Casino	Font-romeu, Odelló i Vià / Font-Romeu-Odello-Via	Alta Cerdanya	1.954
Le Puigmal	Oceja / Osséja	Alta Cerdanya	1.328
Cinéma Culture et Loisirs	Sallagosa / Saillagouse	Alta Cerdanya	1.101
Cinéma Le Castell	Angles, els / Angles, les	Capcir	528
Le Lido	Prada / Prades	Conflent	6.040
Salle multimédia	Mauri / Maury (Maurin)	Fenolledès	802
Foyer rural	Sant Pau de Fenollet / Saint-Paul-de-Fenouillet (Sant Pau de Fenolhet)	Fenolledès	1.812
Cinéma Jaurès	Argelers / Argelès-sur-Mer	Rosselló	
Cinéma Vox	Argelers / Argelès-sur-Mer	Rosselló	10.383
Cinéma Jean Cocteau	Barcarès, el / Barcarès, le	Rosselló	
L'Éden	Barcarès, el / Barcarès, le	Rosselló	5.316
Cinéma municipal André Abet	Cabestany / Cabestany	Rosselló	9.790
Lido	Canet de Rosselló / Canet-en-Roussillon	Rosselló	11.965
Mondial Cinéma	Cotlliure / Collioure	Rosselló	2.838
Cinéma René Vautier	Eina / Eine	Rosselló	8.659
Rex	Illa / Ille-sur-Têt	Rosselló	5.466
Cinéma Castillet	Perpinyà / Perpignan	Rosselló	
Cinéma Mégacastillet	Perpinyà / Perpignan	Rosselló	121.934
Rive Gauche	Perpinyà / Perpignan	Rosselló	
Família Cinéma	Pesillà de la Ribera / Pézilla-la-Rivière	Rosselló	3.529
Vox Ciné	Pontellà / Ponteilla	Rosselló	2.797
Ciné-Théâtre Le Vauban	Portvendres / Port-Vendres	Rosselló	4.195
Méga CGR de Rivesaltes	Ribesaltes / Rivesaltes	Rosselló	8.678
Salle des fêtes	Toluges / Toulouges	Rosselló	6.686
Cinéma Majestic	Voló, el / Boulou, le	Rosselló	5.554
Cinéma Le Casino	Banys i Palaldà, els / Amélie-les-Bains-Palaldà	Vallespir	3.493
Cinéma Le Cérétan	Ceret / Céret	Vallespir	7.705
Le Nouveau Palace	Prats de Molló i la Presta / Prats-de-Mollo-la-Preste	Vallespir	1.127
Cinéma travailleurs syndiqués	Sant Llorenç de Cerdans / Saint-Laurent-de-Cerdans	Vallespir	1.136

Població dels municipis amb cinema actiu almenys en un exercici del període 2003-2017:

234.816

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC i de l'INSEE.

Abans d'endinsar-nos en l'examen de les sales exhibidores, no volem deixar d'esmentar, tot i que no s'insereixi dins dels circuits comercials que són objecte d'aquest treball, la important

tasca a favor del coneixement del cinema que ha realitzat el perpinyanès *Institut Jean Vigo*, amb la projecció de pel·lícules en la seva qualitat de filmoteca (des de l'any 2006) i amb l'organització del festival *Confrontations* [22]. Unes tasques ben rellevants que són flanquejades i reforçades amb el lloable coresforç mostrat en aquest àmbit de l'animació cultural pels cineclubs del territori [23].

Els 29 centres de projecció cinematogràfica (quadre 3) contribueixen a la xarxa exhibidora francesa amb un estol de pantalles que es mou pels volts de la cinquantena durant el tercet de quinquennis examinats [24]. La contemplació de les xifres revela que la gran majoria dels locals són centres de pantalla única (monosales) i que les excepcions constituïdes pels establiments amb oferta variada de sales es concentren en els tres grans multicines repartits entre Perpinyà / Perpignan i la seva propera localitat de Ribesaltes / Rivesaltes (quadre 4). Precisament és la concentració d'aquesta mena de locals en aquests municipis el factor que contribueix a atorgar a la comarca del Rosselló les quatre cinquenes parts de les pantalles (quadre 5) quan la seva presència en nombre de centres exhibidors de cinema no arriba als dos terços del cens actiu.

QUADRE 3

ESTABLIMENTS DE CINEMA A LA CATALUNYA NORD PER COMARQUES (2003-2017)					
Comarques de la Catalunya Nord	Municipis amb cinema (*)	Cinemes per comarca	Població amb cinema	% sobre el respectiu total	
				Municipis	Població
Alta Cerdanya	3	3	4.383	13,64	37,69
Aspres, els					
Capcir	1	1	528	16,67	34,65
Conflent	1	1	6.040	1,79	27,19
Rosselló	14	18	207.790	17,50	51,76
Vallespir	4	4	13.461	22,22	55,47
Comtats històrics	23	27	232.202	11,62	50,08
Fenolledès (Pyrénées-Orientales)	2	2	2.614	7,14	35,60
Fenolledès (Aude)					
Fenolledès	2	2	2.614	5,56	30,72
CATALUNYA NORD	25	29	234.816	10,68	49,73

(*) Nombre de municipis amb cinema actiu almenys en un exercici del període 2003-2017.

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC i de l'INSEE.

Les estadístiques més recents que ha fornit el CNC en matèria de sales de cinema a França ofereixen tirallongues numèriques [25] que, segons els casos, abasten el període 1966-2017 (sèries de pantalles, de seients, d'espectadors, de recaptacions, de preu mitjà de l'entrada i d'índexs de freqüentació) o l'arc temporal 1992-2017 (sèries d'establiments, de sessions i de taxa d'ocupació dels seients) o bé, a l'hora d'informar sobre cadascun dels cinemes concrets del país, es limiten a l'interval 2003-2017. En els quadres que segueixen a continuació, els períodes analitzats i el text corresponent en el marc específic d'aquest redactat s'adapten en cada avinentesa a la respectiva amplària temporal sobre la qual ens il·lustra l'organisme cinematogràfic francès.

En examinar els tretze biennis que van des de l'any 1992 fins al 2017, hom adverteix que el nombre d'establiments cinematogràfics actius a la Catalunya Nord (quadre 6) ha oscil·lat entre la vintena i la trentena de centres, amb una clara i persistent pèrdua de pes específic, tant sobre la regió d'Occitània com sobre la totalitat del parc francès de sales exhibidores. Pel que fa a les pantalles pertanyents als seus locals de projecció fílmica (quadre 7), el resseguiment del darrer mig segle d'activitat ens assabenta que, dins del procés viscut de tancament de cinemes (compensat amb noves incorporacions), la Catalunya Nord ha perdut el 45,65% de la flota de locals que posseïa 52 anys enrere, mentre que l'Occitània limitava la seva taxa de reducció, amb molt superior contenció, a l'11,02%.

QUADRE 4

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE PANTALLES DE CINEMA ACTIVES A LA CATALUNYA NORD (2003-2017)																
Nom del cinema	Municipi	Comarca	Nombre de pantalles actives cada any													
			2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinéma du Casino	Font-romeu, Odeïlló i Vilà	Alta Cerdanya	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Le Puigmal	Oceja	Alta Cerdanya	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Culture et Loisirs	Sallagosa	Alta Cerdanya	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Le Castell	Angles, els	Capcir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Le Lido	Prada	Conflent	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Salle multimédia	Mauri	Fenolledès	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Foyer rural	Sant Pau de Fenollet	Fenolledès	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Jaurès	Argeliers	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Vox	Argeliers	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Jean Cocteau	Barcarès, el	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
L'Éden	Barcarès, el	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma municipal André Abet	Cabestany	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lido	Canet de Rosselló	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Mondial Cinéma	Cotillure	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma René Vautier	Eina	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rex	Illa	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Castillet	Perpinyà	Rosselló	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Cinéma MégaCastillet	Perpinyà	Rosselló	10	10	10	10	10	10	14	14	14	14	14	14	14	14
Rive Gauche	Perpinyà	Rosselló	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Família Cinéma	Pesillà de la Ribera	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vox Ciné	Pontellà	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ciné-Théâtre Le Vauban	Portvendres	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Méga CQR de Rivesaltes	Ribesaltes	Rosselló	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Salle des fêtes	Toluges	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Majestic	Voló, el	Rosselló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Le Casino	Banyuls i Palaldà, els	Vallespir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma Le Cérétan	Ceret	Vallespir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Le Nouveau Palace	Prats de Molló i la Presta	Vallespir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cinéma travailleurs syndiqués	Sant Llorenç de Cerdans	Vallespir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pantalles de cinemes petits			23	17	18	22	22	22	21	25	19	21	19	17	17	17
Pantalles de cinemes mitjans			12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Pantalles de cinemes grans			22	22	34	34	26	33	37	26	26	26	26	33	33	33
Total de pantalles actives			57	51	52	56	48	55	58	58	52	54	52	50	50	50
Nombre d'establiments actius			27	21	22	26	25	26	25	25	22	24	22	20	20	20

Font: Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 5

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE PANTALLES DE CINEMA ACTIVES A LA CATALUNYA NORD PER COMARQUES (2003-2017)																
Comarca	Nombre de pantalles actives cada any															
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Alta Cerdanya	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	
Aspres, els																
Capcir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Conflent	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Rosselló	47	41	42	46	38	45	48	48	42	43	42	40	40	40	40	
Vallespir	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	
Comtats històrics	55	49	50	54	46	53	56	56	50	52	50	48	48	48	48	
Fenolledès (Pyrénées-Orientales)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Fenolledès (Aude)																
Fenolledès	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
CATALUNYA NORD	57	51	52	56	48	55	58	58	52	54	52	50	50	50	50	

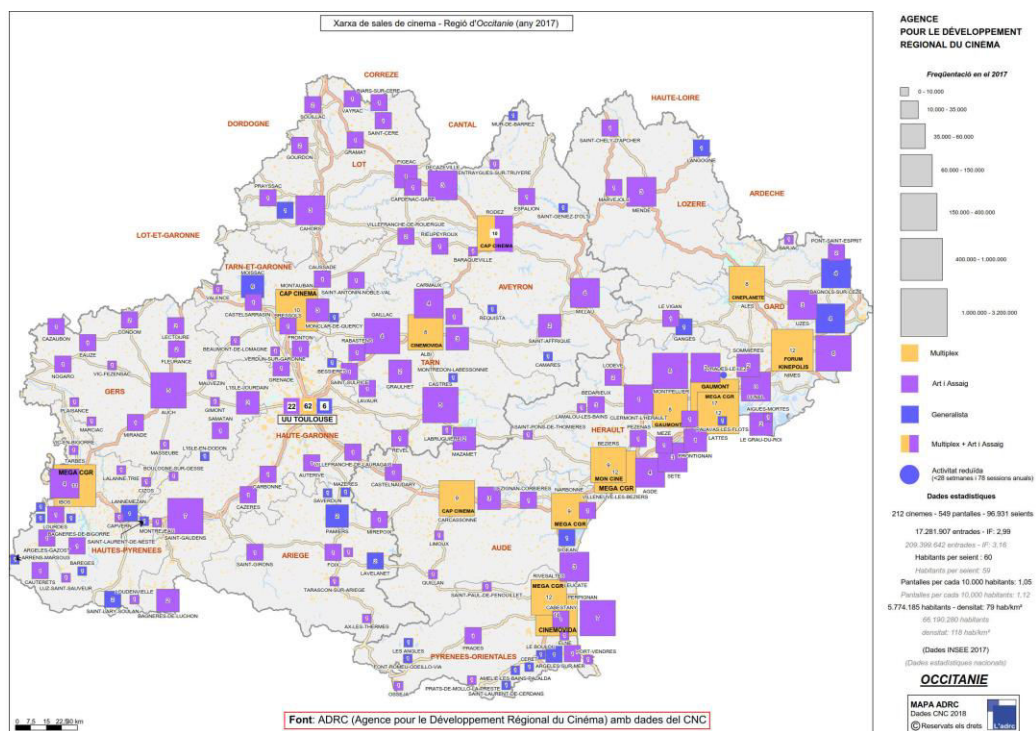
Font: Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 6

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'ESTABLIMENTS ACTIUS DE CINEMA (1992-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Percentatge de la Catalunya Nord sobre:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1992	29	212	2.140	2005	22	214	2.074	1992	13,68	1,36	2005	10,28	1,06
1993	27	211	2.110	2006	26	216	2.064	1993	12,80	1,28	2006	12,04	1,26
1994	26	218	2.106	2007	25	217	2.055	1994	11,93	1,23	2007	11,52	1,22
1995	26	217	2.119	2008	26	216	2.069	1995	11,98	1,23	2008	12,04	1,26
1996	27	218	2.146	2009	25	213	2.066	1996	12,39	1,26	2009	11,74	1,21
1997	33	229	2.156	2010	25	213	2.049	1997	14,41	1,53	2010	11,74	1,22
1998	31	223	2.156	2011	22	212	2.033	1998	13,90	1,44	2011	10,38	1,08
1999	28	227	2.177	2012	24	215	2.035	1999	12,33	1,29	2012	11,16	1,18
2000	26	224	2.163	2013	22	214	2.026	2000	11,61	1,20	2013	10,28	1,09
2001	28	230	2.160	2014	20	210	2.020	2001	12,17	1,30	2014	9,52	0,99
2002	26	228	2.146	2015	20	209	2.033	2002	11,40	1,21	2015	9,57	0,98
2003	27	227	2.131	2016	20	209	2.044	2003	11,89	1,27	2016	9,57	0,98
2004	21	216	2.097	2017	20	212	2.046	2004	9,72	1,00	2017	9,43	0,98

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

Ambdós retrocessos contrasten amb el capteniment global de tot França que, en el transcurs d'un xic més de cinc dècades, ha augmentat en un 14,58% el nombre de pantalles en funcionament. En el mapa que es reproduïx tot seguit —elaborat per l'ADRC (Agence pour le Développement Régional du Cinéma) amb les dades del CNC i de l'INSEE que també són utilitzades en el present estudi— es pot percebre visualment la distribució dels locals de projecció per tota la regió d'Occitània i, dins seu i als efectes de l'objecte tractat en aquests fulls, es pot parar particular atenció als cinemes enclavats en el departament *66 Pyrénées-Orientales*.

En el si de la xarxa de pantalles té ben especial significació —tant pel volum de clientela com pels ingressos que aporta— la presència dels *multiplex*, això vol dir, en la definició que en féu l'organització *Media Salles*, aquells complexos dotats d'un mínim de vuit pantalles. Pel 1991, dels 31 centres d'aquesta mena en funcionament a França 4 eren localitzats a la regió d'Occitània, un dels quals era situat a la Catalunya Nord. Un segon *multiplex* començà a funcionar pel 199 en aquest territori; aleshores a la seva regió n'hi havia 10 i 92 centres d'aquesta mena s'escampaven pel territori nacional; un tercer *multiplex* entrà en activitat en el 2003, quan Occitània en tenia 13 i França 135. El tancament d'una de les vuit sales d'un *multiplex* en el 2007 forallançà el centre d'aquesta categoria i tornà a deixar en un parell la xifra d'aquests complexos a la Catalunya Nord. Els dos establiments d'aquesta modalitat representaren, d'acord amb les dades més recents a l'abast, quasi la desena part (el 8,70%) dels 23 *multiplex* occitans i el 0,92% dels 218 locals francesos d'aquesta modalitat.

En relació a l'aforament dels cinemes, l'evolució del nombre de seients dels locals actius (quadre 8) i el seu reflex en el mapa comarcal (quadre 9) troben en l'examen de la seva evolució històrica (quadre 10) la confirmació del notable grau d'enconyiment de les seves xifres. Mentre que en el transcurs dels deu darrers lustres França escurçà en una mica més de la meitat (un 54,95%, a tall d'exactitud) la seva oferta de seients en els cinemes en funcionament, Occitània retrocedí un 61,33% i la Catalunya Nord perdé quasi les tres quartes parts (el 72,21%) dels seients que posseïa pel 1966. Val a assenyalar que actualment el parell de *multiplex* subministren la meitat (51,12%) dels seients dels cinemes actius de la Catalunya Nord, proporció que s'enfila cap a les tres cinquenes parts (57,86%) quan afegim al còmput la tercera sala més poblada amb butaques.

QUADRE 7

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE PANTALLES DE CINEMA ACTIVES (1966-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Percentatge de la Catalunya Nord sobre:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1966	92	617	5.157	1966	43	393	4.297	1966	14,91	1,78	1992	10,94	1,00
1967	93	592	4.916	1993	41	391	4.272	1967	15,71	1,89	1993	10,49	0,96
1968	87	548	4.678	1994	40	399	4.291	1968	15,88	1,86	1994	10,03	0,93
1969	85	520	4.475	1995	40	396	4.377	1969	16,35	1,90	1995	10,10	0,91
1970	78	494	4.274	1996	41	407	4.526	1970	15,79	1,82	1996	10,07	0,91
1971	78	491	4.168	1997	46	428	4.659	1971	15,89	1,87	1997	10,75	0,99
1972	79	471	4.147	1998	44	450	4.774	1972	16,77	1,90	1998	9,78	0,92
1973	79	478	4.228	1999	52	463	4.988	1973	16,53	1,87	1999	11,23	1,04
1974	77	472	4.218	2000	49	473	5.117	1974	16,31	1,83	2000	10,36	0,96
1975	77	462	4.269	2001	51	493	5.207	1975	16,67	1,80	2001	10,34	0,98
1976	75	469	4.379	2002	49	492	5.254	1976	15,99	1,71	2002	9,96	0,93
1977	77	485	4.410	2003	57	499	5.282	1977	15,88	1,75	2003	11,42	1,08
1978	75	469	4.426	2004	51	496	5.269	1978	15,99	1,69	2004	10,28	0,97
1979	69	468	4.484	2005	52	487	5.269	1979	14,74	1,54	2005	10,68	0,99
1980	63	465	4.500	2006	56	486	5.281	1980	13,55	1,40	2006	11,52	1,06
1981	69	486	4.695	2007	48	498	5.316	1981	14,20	1,47	2007	9,64	0,90
1982	69	508	4.835	2008	55	502	5.390	1982	13,58	1,43	2008	10,96	1,02
1983	71	540	5.050	2009	58	502	5.470	1983	13,15	1,41	2009	11,55	1,06
1984	73	574	5.320	2010	58	511	5.468	1984	12,72	1,37	2010	11,35	1,06
1985	78	571	5.369	2011	52	504	5.468	1985	13,66	1,45	2011	10,32	0,95
1986	77	564	5.337	2012	54	504	5.508	1986	13,65	1,44	2012	10,71	0,98
1987	65	530	5.201	2013	52	518	5.589	1987	12,26	1,25	2013	10,04	0,93
1988	61	494	4.966	2014	50	518	5.647	1988	12,35	1,23	2014	9,65	0,89
1989	54	459	4.761	2015	50	519	5.741	1989	11,76	1,13	2015	9,63	0,87
1990	54	442	4.590	2016	50	528	5.842	1990	12,22	1,18	2016	9,47	0,86
1991	56	428	4.490	2017	50	549	5.909	1991	13,08	1,25	2017	9,11	0,85

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 8

EVOLUCIÓ DE L'AFORAMENT DELS CINEMES ACTIUS A LA CATALUNYA NORD (2003-2017): NOMBRE DE SEIENTS PER ANY																
Nom del cinema	Municipi	Comarca	Nombre de pantalles seients cada any													
			2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinéma du Casino	Font-romeu, Odeïlló i Vià	Alta Cerdanya	387	387	387	387	387	387	387	387	387	387	387	387	387	387
Le Puigmal	Oceja	Alta Cerdanya	255	255	255	255	255	255	255	255	255	255	255	255	255	255
Cinéma Culture et Loisirs	Sallagosa	Alta Cerdanya	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94
Cinéma Le Castell	Angles, els	Capcir	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197
Le Lido	Prada	Conflent	239	239	239	239	239	239	239	239	189	189	189	189	189	189
Salle multimédia	Mauri	Fenolledès	260	260	260	260	260	260	260	260	260	63	63	260	260	260
Foyer rural	Sant Pau de Fenollet	Fenolledès	172	172	172	172	172	172	172	172	172	172	172	172	172	172
Cinéma Jaurès	Argelers	Rosselló	234	234	234	234	234	234	234	234	234	234	234	234	234	234
Cinéma Vox	Argelers	Rosselló	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360
Cinéma Jean Cocteau	Barcarès, el	Rosselló	100	100	100	100	100	100	100	100						
L'Éden	Barcarès, el	Rosselló	432													
Cinéma municipal André Abet	Cabestany	Rosselló	248	248	248	248	248	248	248	248	248	248	248	248	248	248
Lido	Canet de Rosselló	Rosselló	500	500	500	500	500	500	500	500						
Mondial Cinéma	Cotlliure	Rosselló	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300				
Cinéma René Vautier	Eina	Rosselló		156	156	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157
Rex	Illa	Rosselló	500		500	500	500	500	500	500	500	500	500			
Cinéma Castillet	Perpinyà	Rosselló	1.867	1.867	1.867	1.867		934	934	626	626	626	626	626	626	626
Cinéma Mégacastillet	Perpinyà	Rosselló	1.992	1.999	1.999	1.992	1.992	1.992	1.992	2.615	2.615	2.609	2.609	2.609	2.609	2.609
Rive Gauche	Perpinyà	Rosselló	410	410	410	410	410	410	410	410						
Família Cinéma	Pesillà de la Ribera	Rosselló	250													
Vox Ciné	Pontellà	Rosselló	222			222	222	222	222	222		222	222			
Ciné-Théâtre Le Vauban	Portvendres	Rosselló	233	233	233	233	233	233	233	233	233	233	233	233	233	233
Méga CGR de Rivesaltes	Ribesaltes	Rosselló	1.490	1.490	1.490	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143
Salle des fêtes	Toluges	Rosselló	100		100	100	100	100	100	100	100	98	98	100	100	100
Cinéma Majestic	Voló, el	Rosselló	330		330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330
Cinéma Le Casino	Banyes i Palaldà, els	Vallespir	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440
Cinéma Le Cérétan	Ceret	Vallespir	525	525	525	525	525	525	525	525	525	170	170	170	170	170
Le Nouveau Palace	Prats de Molló i la Presta	Vallespir										157	159	159	159	159
Cinéma travailleurs syndiqués	Sant Llorenç de Cerdans	Vallespir	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176
Total de pantalles actives			12.313	10.486	10.642	12.440	10.574	11.508	11.631	11.631	10.535	10.764	9.818	9.096	9.295	9.295
Nombre d'establiments actius			27	21	22	26	25	26	25	25	22	24	22	20	20	20

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 9

EVOLUCIÓ DE L'AFORAMENT DELS CINEMES ACTIUS A LA CATALUNYA NORD PER COMARQUES (2003-2017): NOMBRE DE SEIENTS PER ANY																
Comarca	Nombre de seients cada any															
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Alta Cerdanya	736	736	736	736	736	736	736	736	736	586	492	492	492	492	492	
Aspres, els																
Capcir	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	197	
Conflent	239	239	239	239	239	239	239	239	189	189	189	189	189	189	189	
Rosselló	9.568	7.741	7.897	9.695	7.829	8.763	8.886	8.886	7.840	8.062	7.760	7.038	7.040	7.040	7.040	
Vallespir	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.298	945	945	945	945	945	
COMTATS HISTÒRICS	11.881	10.054	10.210	12.008	10.142	11.076	11.199	11.199	10.103	10.332	9.583	8.861	8.863	8.863	8.863	
Fenolledès (Pyrénées-Orientales)	432	432	432	432	432	432	432	432	432	432	235	235	432	432	432	
Fenolledès (Aude)																
Fenolledès	432	432	432	432	432	432	432	432	432	432	235	235	432	432	432	
CATALUNYA NORD	12.313	10.486	10.642	12.440	10.574	11.508	11.631	11.631	10.535	10.764	9.818	9.096	9.295	9.295	9.295	

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 10

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE SEIENTS DELS CINEMES ACTIUS (1966-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Percentatge de la Catalunya Nord sobre:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1966	33.449	250.675	2.482.883	1992	11.428	81.551	931.206	1966	13,34	1,35	1992	14,01	1,23
1967	33.984	243.371	2.364.691	1993	10.678	80.084	916.642	1967	13,96	1,44	1993	13,33	1,16
1968	32.121	231.492	2.269.674	1994	10.473	81.183	908.619	1968	13,88	1,42	1994	12,90	1,15
1969	31.826	223.342	2.176.484	1995	10.473	80.133	921.975	1969	14,25	1,46	1995	13,07	1,14
1970	29.287	211.438	2.071.815	1996	10.973	83.648	953.377	1970	13,85	1,41	1996	13,12	1,15
1971	29.954	207.807	1.974.647	1997	11.666	87.173	974.529	1971	14,41	1,52	1997	13,38	1,20
1972	28.803	197.954	1.902.292	1998	11.460	91.132	991.532	1972	14,55	1,51	1998	12,58	1,16
1973	27.652	193.657	1.844.213	1999	12.111	92.172	1.025.829	1973	14,28	1,50	1999	13,14	1,18
1974	26.452	189.617	1.795.087	2000	11.095	92.723	1.051.923	1974	13,95	1,47	2000	11,97	1,05
1975	27.490	181.604	1.744.409	2001	11.369	96.153	1.062.093	1975	15,14	1,58	2001	11,82	1,07
1976	26.981	176.527	1.676.801	2002	10.906	95.455	1.071.636	1976	15,28	1,61	2002	11,43	1,02
1977	25.866	174.090	1.600.066	2003	12.313	96.473	1.073.373	1977	14,86	1,62	2003	12,76	1,15
1978	25.366	164.699	1.522.792	2004	10.486	94.132	1.059.976	1978	15,40	1,67	2004	11,14	0,99
1979	24.136	159.067	1.472.389	2005	9.933	88.449	1.017.553	1979	15,17	1,64	2005	11,23	0,98
1980	22.580	152.100	1.408.834	2006	11.083	88.370	1.018.494	1980	14,85	1,60	2006	12,54	1,09
1981	23.087	148.117	1.363.090	2007	9.927	90.916	1.022.693	1981	15,59	1,69	2007	10,92	0,97
1982	22.860	144.664	1.336.310	2008	10.553	91.279	1.036.136	1982	15,80	1,71	2008	11,56	1,02
1983	23.169	142.487	1.335.041	2009	10.563	90.750	1.051.524	1983	16,26	1,74	2009	11,64	1,00
1984	23.560	143.417	1.335.013	2010	10.563	92.552	1.048.156	1984	16,43	1,76	2010	11,41	1,01
1985	23.118	139.402	1.298.928	2011	9.831	90.591	1.046.847	1985	16,58	1,78	2011	10,85	0,94
1986	22.590	134.982	1.259.594	2012	10.212	91.252	1.053.643	1986	16,74	1,79	2012	11,19	0,97
1987	19.430	123.871	1.194.229	2013	9.818	93.014	1.065.849	1987	15,69	1,63	2013	10,56	0,92
1988	18.085	115.232	1.124.147	2014	9.096	92.531	1.071.305	1988	15,69	1,61	2014	9,83	0,85
1989	15.545	104.713	1.065.039	2015	9.295	92.506	1.094.883	1989	14,85	1,46	2015	10,05	0,85
1990	15.309	97.781	1.016.298	2016	9.295	92.963	1.099.471	1990	15,66	1,51	2016	10,00	0,85
1991	15.090	93.295	989.613	2017	9.295	96.931	1.118.624	1991	16,17	1,52	2017	9,59	0,83

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

Abans de prosseguir amb l'examen d'altres característiques del parc de sales farem esment dels programadors que nodreixen les pantalles amb les pel·lícules que s'hi projecten. Dels vint establiments en actiu en el 2017, setze eren relacionats amb circuits de programació. El *multiplex* de Ribesaltes / Rivesaltes és lligat al *Groupe CGR Cinémas* (el primer circuit cinematogràfic francès en nombre de cinemes i el segon pel que fa a la flota de pantalles) [26] que dona nom al local. Nou sales són programades per *Cinémaginaire – Réseau Cinéma en Pyrénées-Orientales* [27], quatre (el quartet de sales actives de l'Alta Cerdanya, del Capcir i del Conflent, que adoptà el nom de *Cinémas Terres Romanes*) reben els films del *Groupement de Programmateurs de Cinéma Indépendants (GPCI)* [28] i els dos multicines de Perpinyà / Perpignan estan vinculats a la *Société Nouvelle d'Exploitation et de Spectacles (SNES)*.

Trets diversos de l'exhibició cinematogràfica a la Catalunya Nord

El nombre de sessions efectuades en els cinemes actius en el període 1992-2017 experimenta una creixença notable (quadre 11) que, en principi, pot sorprendre en contrast amb l'estabilitat del nombre de centres i amb la trajectòria de les pantalles. La Catalunya Nord en el 2017 multiplicà per 2,48 el nombre de sessions de vint-i-cinc anys enrere; Occitània efectuà el producte per 2,76 i França, per 2,27. La solució d'aquesta aparent paradoxa rau en els establiments de superior nombre de pantalles i d'activitat diària repartida entre varies sessions. El seu ritme intens, en contrast amb les sales rurals d'activitat setmanal en poques sessions o de projeccions més o menys episòdiques, ha esdevingut el decidit accelerador del nombre de sessions cinematogràfiques celebrades en el territori.

A l'hora d'acostar-nos a l'examen de la rendibilitat de les sales de projecció cinematogràfica, el coneixement de la magnitud de la seva facturació esdevé essencial i aquesta xifra està bàsicament (a banda dels ingressos per publicitat, venda de menges i de begudes, ...) vinculada a la magnitud de la clientela que faci cap a les seves sessions i als ingressos que impliqui la seva assistència en funció del preu de les entrades. L'anàlisi de la xifra d'espectadors (quadre 12) s'insereix en el corrent de minva i de posterior recuperació que, amb intensitat diversa, han seguit els països europeus en el darrer mig segle. El canvi d'hàbits de la població i la consolidació d'altres formes de lleure foren factors que, entre d'altres, afavoriren la deserció de la clientela d'uns cinemes que —mitjançant el seu procés de renovació dels locals i, al capdavall, de profunda i àmplia reconversió del sector— anaren recuperant bona part dels efectius evaporats. En aquest procés la Catalunya Nord, que ha sabut atraure nombrosos rodatges al seu territori [29], no ha reeixit prou a captivar-ne els habitants a l'hora de convocar-los a les seves sales de projecció de pel·lícules. En conseqüència el territori ha perdut gairebé les tres desenes parts (el 27,83%) del públic que afluïa als seus locals fa una mica més de deu lustres, en una proporció nítidament allunyada de la mitjana francesa (davallada del 10,58%) i ben contraposada al confortador avanç de la regió occitana (4,39%).

En analitzar els ingressos de taquilla (quadre 13) cal defugir el miratge que provoquen les xifres, enterbolides pel tel monetari, car no tenen el mateix poder de compra els diners del 1966 que els calerons del 2017. Malgrat la retracció de la demanda, el procés inflacionari aferrat per l'augment del preu de les entrades en el transcurs dels anys és un parany a evitar per tal de no malbaratar anàlisi i conclusions de l'examen. Les recaptacions dels establiments cinematogràfics de la Catalunya Nord es multiplicaren per 11,94 en el període 1966-2017, factor pràcticament coincident amb l'11,53 de França, mentre que la regió d'Occitània tornà a situar-se per damunt amb un multiplicador de 16,01.

QUADRE 11

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE SESSIONS (1992-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Percentatge de la Catalunya Nord sobre:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1992	27.417	257.588	3.601.686	2005	59.141	500.779	6.087.838	1992	10,64	0,76	2005	11,81	0,97
1993	28.112	279.055	3.658.784	2006	59.325	511.262	6.239.678	1993	10,07	0,77	2006	11,60	0,95
1994	28.003	288.197	3.778.607	2007	51.188	519.895	6.295.920	1994	9,72	0,74	2007	9,85	0,81
1995	28.575	296.615	3.909.469	2008	54.588	552.791	6.581.686	1995	9,63	0,73	2008	9,87	0,83
1996	28.650	308.009	4.211.179	2009	63.746	567.949	6.708.554	1996	9,30	0,68	2009	11,22	0,95
1997	28.337	337.575	4.493.421	2010	68.734	591.777	6.844.819	1997	8,39	0,63	2010	11,61	1,00
1998	27.131	382.980	4.627.572	2011	66.248	612.573	7.044.494	1998	7,08	0,59	2011	10,81	0,94
1999	37.294	406.899	4.999.003	2012	66.099	613.441	7.151.606	1999	9,17	0,75	2012	10,78	0,92
2000	44.343	418.777	5.250.167	2013	66.037	621.283	7.268.662	2000	10,59	0,84	2013	10,63	0,91
2001	44.089	442.434	5.533.721	2014	66.531	659.067	7.581.500	2001	9,97	0,80	2014	10,09	0,88
2002	44.107	454.343	5.624.245	2015	66.581	664.766	7.780.826	2002	9,71	0,78	2015	10,02	0,86
2003	46.009	455.447	5.773.516	2016	66.647	682.876	8.012.361	2003	10,10	0,80	2016	9,76	0,83
2004	61.101	502.113	6.054.414	2017	67.933	709.964	8.161.241	2004	12,17	1,01	2017	9,57	0,83

Font: Elaboració pròpia amb dades del CNC.

Pel que fa a la significació sobre el parc total de cinemes francesos, la proporció s'arraulí des de 0,88% fins a 0,71%. Malgrat la seva enlluernadora creixença en xifres absolutes, les proporcions dels ingressos de taquilla dels cinemes de la Catalunya Nord sobre la seva regió de pertinença i sobre el total del país perderen pes específic en dimensió consemblant a l'escurçada experimentada amb els parroquians: d'11,39% reculà fins al 8,49% en relació a la regió d'Occitània i des del 0,68% avançà fins al 0,70% respecte al total francès malgrat l'esforç d'haver arribat a ultrapassar lleument la cota de l'1% a mitjan de la dècada dels setanta.

Tocant als preus (quadre 14), en el transcurs de la cinquantena d'anys han evolucionat a la Catalunya Nord al compàs d'un ritme multiplicador de 16,54 (en créixer des de 0,39 euros fins a 6,50); a tot França el factor de creixement fou 12,90. Val a subratllar que els multiplicadors dels preus superen les corresponents magnituds de les recaptacions, que han estat consignades frases enrere (11,94 i 11,53), car l'avançada dels ingressos per causa del frèndol dels preus ha estat assuaujada per la feblesa de les dades d'espectadors. Cal també assenyalar el progressiu guany de quota de mercat per part dels cinemes grans (quadre 15), car aquest bloc, que en el 2004 s'ensenyoria d'un xic més dels dos terços del públic, en el 2016 [30] ja tenia sota el seu domini una parcel·la superior als tres quarts del nombre total d'espectadors del territori (i un grau superior de captació dels ingressos que conduïa cap a aquestes sales un xic més de quatre de cada euros recaptats).

Resta encara un parell de característiques a inspeccionar. La primera és l'índex de freqüentació, que estableix el quocient entre el nombre d'entrades de cinema despatxades en un territori concret durant un exercici i la xifra d'habitants d'aquella zona. Al capdavant, allò que mesura aquest índex és el nombre de vegades que cada persona d'un àmbit geogràfic concret va al cinema cada any. Els índexs de freqüentació de la Catalunya Nord en el mig segle i escaig que abasta el període 1966-2017 (quadre 16) han davallat des del 7,33 fins al 3,17, mentre que

el retrocés a la regió d'Occitània ha transitat des del 4,25 al 2,99 i a França la reculada ha anat de 4,71 a 3,15, després de tocar mínims —en tots tres àmbits geogràfics— a inicis de la dècada dels noranta.

QUADRE 14

EVOLUCIÓ DEL PREU MITJÀ DE L'ENTRADA (1966-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Diferència de la Catalunya Nord respecte a:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1966	0,39	0,43	0,51	1992	5,66	5,14	5,18	1966	-0,04	-0,12	1992	0,52	0,48
1967	0,44	0,49	0,57	1993	5,64	5,17	5,19	1967	-0,05	-0,13	1993	0,46	0,45
1968	0,45	0,50	0,59	1994	5,53	5,19	5,25	1968	-0,05	-0,14	1994	0,34	0,28
1969	0,51	0,58	0,67	1995	5,70	5,20	5,30	1969	-0,08	-0,16	1995	0,51	0,41
1970	0,58	0,63	0,73	1996	5,51	5,16	5,31	1970	-0,05	-0,14	1996	0,35	0,20
1971	0,65	0,70	0,80	1997	5,59	5,18	5,29	1971	-0,05	-0,16	1997	0,41	0,29
1972	0,73	0,77	0,89	1998	5,43	5,17	5,38	1972	-0,03	-0,16	1998	0,26	0,06
1973	0,91	0,89	1,02	1999	4,84	5,07	5,36	1973	0,02	-0,11	1999	-0,23	-0,53
1974	1,07	1,04	1,16	2000	4,67	5,06	5,39	1974	0,03	-0,09	2000	-0,38	-0,72
1975	1,20	1,19	1,32	2001	4,60	5,09	5,45	1975	0,01	-0,12	2001	-0,49	-0,85
1976	1,33	1,38	1,51	2002	4,63	5,18	5,59	1976	-0,05	-0,18	2002	-0,54	-0,95
1977	1,43	1,37	1,65	2003	4,88	5,42	5,74	1977	0,05	-0,22	2003	-0,53	-0,86
1978	1,63	1,70	1,80	2004	5,10	5,53	5,82	1978	-0,07	-0,18	2004	-0,43	-0,72
1979	1,79	1,87	1,98	2005	5,19	5,61	5,87	1979	-0,08	-0,18	2005	-0,42	-0,68
1980	2,35	2,41	2,46	2006	5,34	5,68	5,94	1980	-0,06	-0,11	2006	-0,33	-0,59
1981	2,64	2,72	2,80	2007	5,41	5,71	5,95	1981	-0,08	-0,16	2007	-0,30	-0,54
1982	2,96	3,06	3,12	2008	5,60	5,78	6,01	1982	-0,10	-0,16	2008	-0,19	-0,41
1983	3,18	3,31	3,38	2009	5,94	5,93	6,14	1983	-0,12	-0,19	2009	0,01	-0,19
1984	3,40	3,51	3,58	2010	6,13	6,16	6,33	1984	-0,11	-0,17	2010	-0,03	-0,19
1985	3,66	3,73	3,80	2011	6,23	6,19	6,33	1985	-0,07	-0,14	2011	0,04	-0,10
1986	3,94	3,98	4,02	2012	6,33	6,28	6,42	1986	-0,04	-0,08	2012	0,05	-0,09
1987	4,19	4,21	4,22	2013	6,34	6,34	6,46	1987	-0,02	-0,03	2013	0,01	-0,11
1988	4,54	4,44	4,44	2014	6,16	6,28	6,38	1988	0,10	0,10	2014	-0,12	-0,22
1989	4,80	4,62	4,64	2015	6,22	6,43	6,48	1989	0,17	0,16	2015	-0,21	-0,26
1990	4,94	4,76	4,78	2016	6,25	6,49	6,51	1990	0,18	0,16	2016	-0,23	-0,26
1991	5,22	4,98	5,04	2017	6,50	6,61	6,59	1991	0,25	0,19	2017	-0,11	-0,09

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 15

REPARTIMENT DELS ESPECTADORS I DE LES RECAPTACIONS EN FUNCIÓ DE LA DIMENSIÓ DELS CINEMES DE LA CATALUNYA NORD (2004-2016)													
Nombre d'espectadors en els cinemes de la Catalunya Nord													
Tipus de cinema	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinemes petits	186.593	159.581	170.600	165.547	151.995	142.716	168.801	144.807	129.959	131.442	154.204	151.247	153.858
Cinemes mitjans	279.098						187.804	198.329	179.638	165.746			182.016
Cinemes grans	989.824	1.141.433	1.202.835	1.175.508	1.198.698	1.321.894	1.191.698	1.221.776	1.115.528	1.028.525	1.284.617	1.270.912	1.136.647
Total	1.455.515	1.301.014	1.373.435	1.341.055	1.350.693	1.464.610	1.548.303	1.564.912	1.425.125	1.325.713	1.438.821	1.422.159	1.472.521
Estructura percentual dels espectadors en funció de la dimensió dels cinemes de la Catalunya Nord													
Tipus de cinema	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinemes petits	12,81	12,27	12,42	12,34	11,25	9,74	10,90	9,26	9,11	9,92	10,72	10,64	10,45
Cinemes mitjans	19,18						12,13	12,67	12,61	12,50			12,36
Cinemes grans	68,01	87,73	87,58	87,66	88,75	90,26	76,97	78,07	78,28	77,58	89,28	89,36	77,19
Total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Recaptacions (en euros) dels cinemes de la Catalunya Nord													
Tipus de cinema	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinemes petits	810.147,00	688.593,00	734.907,00	736.526,00	699.850,00	652.829,00	772.341,00	659.867,00	595.049,00	575.271,00	687.131,00	676.295,00	688.895,00
Cinemes mitjans	1.418.766,00						1.034.759,00	1.054.875,00	936.620,00	856.970,00			958.064,00
Cinemes grans	5.191.836,15	6.064.254,24	6.606.031,91	6.519.975,05	6.857.331,85	8.050.886,78	7.688.140,34	8.035.070,48	7.492.118,10	6.977.698,34	8.175.421,20	8.169.068,60	7.560.980,31
Total	7.420.749,15	6.752.847,24	7.340.938,91	7.256.501,05	7.557.181,85	8.703.715,78	9.495.240,34	9.749.812,48	9.023.787,10	8.409.939,34	8.862.552,20	8.845.363,60	9.207.939,31
Estructura percentual de les recaptacions en funció de la dimensió dels cinemes de la Catalunya Nord													
Tipus de cinema	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cinemes petits	10,92	10,20	10,01	10,15	9,26	7,50	8,13	6,77	6,59	6,84	7,75	7,65	7,49
Cinemes mitjans	19,12						10,90	10,82	10,38	10,19			10,40
Cinemes grans	69,96	89,80	89,99	89,85	90,74	92,50	80,97	82,41	83,03	82,97	92,25	92,35	82,11
Total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 16

EVOLUCIÓ DE L'ÍNDEX DE FREQUÈNCIACIÓ (1966-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Diferència de la Catalunya Nord respecte a:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1966	7,33	4,25	4,71	1992	1,74	1,76	2,05	1966	3,07	2,62	1992	-0,01	-0,31
1967	6,56	3,74	4,25	1993	2,04	2,07	2,34	1967	2,82	2,31	1993	-0,03	-0,31
1968	6,41	3,68	4,09	1994	1,78	1,95	2,20	1968	2,73	2,32	1994	-0,17	-0,42
1969	5,69	3,28	3,70	1995	1,85	1,96	2,23	1969	2,41	2,00	1995	-0,12	-0,38
1970	5,38	3,22	3,71	1996	1,95	1,88	2,34	1970	2,16	1,68	1996	0,07	-0,39
1971	5,20	3,06	3,56	1997	2,07	2,19	2,55	1971	2,14	1,65	1997	-0,12	-0,48
1972	5,77	3,12	3,50	1998	2,41	2,61	2,92	1972	2,65	2,27	1998	-0,20	-0,50
1973	6,39	3,02	3,34	1999	2,44	2,31	2,62	1973	3,37	3,05	1999	0,13	-0,18
1974	6,49	3,05	3,41	2000	2,75	2,40	2,83	1974	3,44	3,08	2000	0,34	-0,09
1975	6,86	3,20	3,45	2001	3,12	2,83	3,20	1975	3,66	3,41	2001	0,29	-0,09
1976	6,44	3,09	3,37	2002	3,21	2,75	3,15	1976	3,34	3,07	2002	0,46	0,06
1977	5,82	3,02	3,23	2003	2,64	2,41	2,83	1977	2,80	2,59	2003	0,22	-0,19
1978	5,32	3,17	3,39	2004	3,37	2,76	3,19	1978	2,14	1,93	2004	0,61	0,18
1979	4,43	3,02	3,28	2005	2,81	2,29	2,76	1979	1,41	1,15	2005	0,52	0,05
1980	4,04	2,88	3,23	2006	2,97	2,55	2,96	1980	1,16	0,81	2006	0,42	0,00
1981	4,56	3,20	3,48	2007	2,90	2,45	2,80	1981	1,36	1,08	2007	0,45	0,10
1982	4,65	3,53	3,72	2008	2,92	2,62	2,99	1982	1,12	0,93	2008	0,30	-0,07
1983	4,47	3,47	3,66	2009	3,17	2,79	3,17	1983	0,99	0,81	2009	0,37	0,00
1984	4,16	3,34	3,51	2010	3,35	2,97	3,25	1984	0,81	0,64	2010	0,37	0,09
1985	3,76	3,03	3,22	2011	3,38	3,16	3,41	1985	0,73	0,54	2011	0,22	-0,03
1986	3,71	2,93	3,09	2012	3,08	2,92	3,20	1986	0,77	0,61	2012	0,16	-0,12
1987	2,67	2,13	2,42	2013	2,87	2,73	3,04	1987	0,54	0,25	2013	0,13	-0,18
1988	2,02	1,89	2,20	2014	3,11	3,04	3,28	1988	0,12	-0,19	2014	0,07	-0,17
1989	1,91	1,83	2,14	2015	3,07	3,09	3,22	1989	0,08	-0,22	2015	-0,02	-0,15
1990	1,75	1,89	2,15	2016	3,18	3,20	3,34	1990	-0,14	-0,40	2016	-0,02	-0,16
1991	1,72	1,80	2,08	2017	3,17	2,99	3,15	1991	-0,09	-0,36	2017	0,17	0,02

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

El procés de reducció de l'índex ha anat acostant els nivells inicialment ben superiors de la Catalunya Nord tot menant-los cap a les cotes regnants tant a la seva regió com en el conjunt del país. Resulta curiós que, en els anys setanta, la Catalunya Nord gairebé doblà en un bon feix d'exercicis, l'índex de freqüentació francès i seria molt interessant poder esbrinar en quina mesura les expedicions catalanes de cap de setmana en els postrems anys de la dictadura franquista i en els inicis de la democràcia [31] contribuïren a crear aquest avantatge.

La segona característica que mancava analitzar és la taxa d'ocupació dels seients dels cinemes. Aquest índex estableix el percentatge que el nombre d'espectadors que ha fet cap a una sala de projecció de pel·lícules durant l'etapa analitzada representa sobre l'oferta total de seients procurada pel local en aquest període, tot entenent com a tal oferta el producte de l'aforament de la sala pel nombre de sessions celebrades en el marc temporal contemplat. Per tant, la taxa és una fórmula de mesurament del grau d'ocupació de la capacitat productiva dels establiments cinematogràfics, puix que compara la demanda de localitats realment aconseguida amb l'oferta de seients a l'abast del públic en el conjunt de sessions celebrades

durant el període. En el transcurs del quart de segle que transita des de 1992 fins a 2017, l'índex oscil·là —tant a la Catalunya Nord, com a la regió d'Occitània i a tot França— dins d'un interval de moderada amplitud (quadre 17). Les taxes que, respectivament i en el darrer any de la sèrie, corresponen als tres territoris que s'acaben d'esmentar són 13,03%, 14,02% i 13,92% i tenen un notable parentiu amb els índexs d'ocupació que posseeix el parc de cinemes de Catalunya.

Abans de cloure aquest treball i tot deixant de banda el cinema comercial estable que ha estat examinat fins ara, hom procedirà a efectuar una petita incursió en els circuits itinerants [32], una modalitat força implantada a França [33]. Els *circuits itinérants*, també anomenats *tournées*, es defineixen pel CNC com a particulars sistemes d'exhibició cinematogràfica que apleguen llocs de projecció situats generalment en zones rurals i dins d'un mateix sector geogràfic. En el país veí, d'acord amb les darreres informacions difoses pel CNC, hi ha 3.267 municipis (una de cada 11 *communes* franceses en el continent) que disposen de cinema, ara sigui estable, adés s'inscriu en un circuit itinerant. Aquest darrer grup s'esbarria per 1.747 municipis, a 1.623 dels quals constitueixen l'única opció per a la població a l'hora de veure cinema.

Val a advertir, però, abans d'endinsar-nos en aquest segment de l'exhibició fílmica, que a les estadístiques del CNC sobre cinemes apareix barrejat amb l'amplíssim col·lectiu de sales estables un esquifit reduït de cinemes itinerants. Si en algun document del CNC s'explica per quines peculiars raons aquests locals es computen en el control de taquilla, mentre que la populosa resta de cinemes d'aquests circuits n'és exclosa, les variades perquisicions que el present treball ha realitzat per tal de trobar-les no han tingut reeixida. El recompte de cinemes itinerants francesos computats pel centre l'any 2017 n'aboca 105, tots ells locals d'una sola pantalla, i representen un segment del 5,13% dels punts d'exhibició cinematogràfica de tot el

país i de l'1,78% de les seves pantalles, unes proporcions que s'arronsen sense remissió a l'hora d'atansar-se al pes del nombre de sessions celebrades (0,46%). Dels 105 locals, tretze sojornen en terres occitanes, tot abocant el 6,13% dels cinemes de la regió, el 2,37% dels seus llenços de projecció i el 0,72% de les sessions comercials, mentre que els dos cinemes d'aquesta mena computats a la Catalunya Nord [34] ostenten les corresponents proporcions del 10%, del 4% i del 0,70% .

Tot aprofitant l'avinentesa que el CNC féu accessible fa un grapat de mesos [35] el mapa de geolocalització de municipis amb cinemes pertanyents a circuits itinerants, aleshores n'activàrem el recompte i a la Catalunya Nord el resultat abocà 44 establiments. Havent-ne detret les dues sales computades en el control de taquilla del CNC [36], hom adverteix que la majoria dels 42 cinemes resultants —concretament 25 sales (quadre 18) repartides entre el mateix nombre de viles— figura dins de l'ACCILR (*Association des Cinémas et Circuits Itinérants Art et Essai du Languedoc-Roussillon*) [37] i que ho fa mitjançant l'entitat *Cinémaginaire* [38]. Pel que fa a les altres 17 sales de circuits itinerants inventariades pel CNC (quadre 19), també distribuïdes entre idèntica xifra de municipis, no hem reeixit a identificar el nom dels locals i ens limitem a deixar constància de la llista que ha estat destriada del mapa del centre nacional.

Finalment i tocant a la població amb possibilitat d'accés a visionat públic de llargmetratges en la seva pròpia localitat (per bé que els punts de projecció de pel·lícules exhibeixin graus ben variats d'activitat anual segons els casos), als 198.611 habitants residents en els 18 municipis amb pantalles estables en funcionament durant 2017 cal afegir els 61.487 pobladors de les viles amb local adscrit al circuit *Cinémaginaire*. Per tant el conjunt dels 43 municipis possibilita l'accés a la contemplació de pel·lícules en un cinema a un xic més de la meitat (un 55,08%) del territori que ha estat objecte de la nostra recerca, proporció que pot enlairar-se fins a

ultrapassar-ne les tres cinquenes parts (un 62,25%) en el supòsit que continuï actiu tot el bloc de disset cinemes itinerants que hem extret del web del CNC.

QUADRE 17

EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'OCCUPACIÓ DELS SEIENTS (1992-2017)													
Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Any	Catalunya Nord	Regió Occitània	França	Diferència de la Catalunya Nord respecte a:					
								Any	Occit.	França	Any	Occit.	França
1992	10,69	16,69	16,47	2005	12,38	15,22	15,25	1992	-6,00	-5,78	2005	-2,85	-2,87
1993	12,24	17,83	18,15	2006	12,87	15,64	15,94	1993	-5,59	-5,92	2006	-2,77	-3,07
1994	10,87	16,38	16,76	2007	14,17	14,93	14,94	1994	-5,51	-5,90	2007	-0,76	-0,77
1995	11,72	16,99	17,02	2008	13,65	14,87	15,23	1995	-5,26	-5,30	2008	-1,23	-1,58
1996	12,26	16,97	16,70	2009	13,64	16,00	15,92	1996	-4,72	-4,45	2009	-2,36	-2,28
1997	13,29	16,93	16,94	2010	13,50	15,96	16,04	1997	-3,64	-3,65	2010	-2,47	-2,54
1998	16,04	17,94	19,07	2011	13,94	15,99	16,29	1998	-1,90	-3,04	2011	-2,05	-2,35
1999	13,64	15,44	15,81	2012	12,77	14,80	15,15	1999	-1,80	-2,17	2012	-2,02	-2,37
2000	14,03	16,03	16,20	2013	11,94	14,11	14,21	2000	-1,99	-2,17	2013	-2,17	-2,27
2001	16,00	17,26	17,40	2014	12,84	14,62	14,75	2001	-1,26	-1,40	2014	-1,78	-1,92
2002	16,37	17,32	16,85	2015	12,66	14,59	14,20	2002	-0,95	-0,48	2015	-1,93	-1,54
2003	13,91	15,74	15,41	2016	13,34	14,81	14,37	2003	-1,83	-1,50	2016	-1,47	-1,03
2004	12,93	16,37	16,71	2017	13,03	14,02	13,92	2004	-3,44	-3,78	2017	-1,00	-0,90

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC.

QUADRE 18

CATALUNYA NORD: MUNICIPIS AMB CIRCUIT ITINERANT DE CINEMA PROGRAMAT PER <i>CINÉMAGINAIRE</i>			
Municipi	Comarca	Nom de la sala	Població municipal
Rasiguères / Rasiguères (Rasiguères)	Fenolledès	Salle polyvalente	159
Tor de França, la / Latour-de-France (Tor de França, la)	Fenolledès	Salle des fêtes	1.037
Alenyà / Alénya	Rosselló	Salle Marcel Oms	3.466
Bages de Rosselló / Bages	Rosselló	Salle des fêtes	4.080
Banyuls de la Marenda / Banyuls-sur-Mer	Rosselló	Salle Novelty	4.771
Banyuls dels Aspres / Banyuls-dels-Aspres	Rosselló	Salle des fêtes	1.247
Brullà / Brouilla	Rosselló	Centre culturel	1.304
Calce / Calce	Rosselló	Centre culturel	211
Cerbère / Cervera de la Marenda	Rosselló	Centre culturel	1.349
Estagell / Estagel	Rosselló	Salle Arago	2.041
Montesquiu d'Albera / Montesquieu-des-Albères	Rosselló	Salle Jean Thubert	1.219
Ortafà / Ortaffa	Rosselló	Salle des fêtes	1.374
Paçà / Passa	Rosselló	Salle des fêtes	701
Palau del Vidre / Palau-del-Vidre	Rosselló	Salle polyvalente	3.215
Sant Andreu de Sureda / Saint-André	Rosselló	Salle des fêtes	3.331
Roca d'Albera, la / Laroque-des-Albères	Rosselló	Salle des fêtes	2.115
Sant Cebrià de Rosselló / Saint-Cyprien	Rosselló	Grand Stade les Capellans	10.412
Sant Genis de Fontanes / Saint-Génis-des-Fontaines	Rosselló	Salle des fêtes	2.771
Sureda / Sorède	Rosselló	Salle polyvalente	3.200
Talteüll / Tautavel	Rosselló	Salle des congrés	877
Tesà / Théza	Rosselló	Salle des fêtes	1.910
Tresserra / Tresserre	Rosselló	Cave aux contes de Tresserre	1.043
Tuir / Thuir	Rosselló	Théâtre des Aspres	7.401
Vilallonga dels Monts / Villelongue-dels-Monts	Rosselló	Salle des fêtes	1.644
Vingrau / Vingrau	Rosselló	Salle des fêtes	609
Població total:			61.487

La *Salle multimédia* del municipi fenolledès de Maurí / Maury (Maurin) també està programada per *Cinémaginaire*, però no s'inclou en aquesta relació car el CNC ja la recull en el seu inventari de la xarxa de sales exhibidores franceses (veure els quadres 2, 4 i 8).

Font : Elaboració pròpia amb dades de Cinémaginaire, del CNC i de l'INSEE.

QUADRE 19

CATALUNYA NORD: D'ALTRES MUNICIPIS AMB CIRCUIT ITINERANT DE CINEMA		
Municipi	Comarca	Població municipal
Calmella / Calmeilles	Aspres, els	62
Rodès / Rodès	Conflent	630
Vernet / Vernet-les-Bains	Conflent	1.352
Atsat / Axat (Atsat)	Fenolledès	581
Bellestar / Bélesta (Bélestar)	Fenolledès	232
Cassanyes / Cassagnes (Cassanhas)	Fenolledès	264
Cànoes / Canohès	Rosselló	5.541
Corbera de les Cabanes / Corbère-les-Cabanes	Rosselló	1.125
Millars / Millas	Rosselló	4.218
Sant Feliu d'Amunt / Saint-Félicu-d'Amont	Rosselló	1.060
Sant Joan la Cella / Saint-Jean-Lasseille	Rosselló	1.508
Sant Miquel de Llotes / Saint-Michel-de-Llotes	Rosselló	339
Sant Nazari de Rosselló / Saint-Nazaire	Rosselló	2.577
Soler, el / Le Soler	Rosselló	7.624
Trullars / Trouillas	Rosselló	1.988
Morellàs i les Illes / Maureillas-las-Illas	Vallespir	2.596
Sant Joan de Pladecorts / Saint-Jean-Pla-de-Corts	Vallespir	2.153
Població total:		33.850

La *Salle des fêtes* del municipi rossellonès de Toluges / Toulouges no s'inclou en aquesta relació car el CNC ja la recull en el seu inventari de la xarxa de sales exhibidores franceses (veure els quadres 2, 4 i 8).

Font : Elaboració pròpia amb dades del CNC i de l'INSEE.

NOTES

[1] El llibre inicial fou el primer volum d'*El sector cinematogràfic a Catalunya: una aproximació quantitativa. 1 – Exhibició*, Ediciones Alba, Barcelona, 1983, 182 pàgines. El tercer llibre aparegué quatre anys més tard amb el títol *Tendències de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya*, Institut del Cinema Català, Barcelona, 1987, 271 pàgines. Pel que fa a l'article *De la monosola al megaplex. Exhibició cinematogràfica a Catalunya i concentració*, de l'any 2007, és a l'abast en el web de l'Observatori de la Producció Audiovisual, a: <https://repositori.upf.edu/handle/10230/13015>.

[2] *Els cinemes de Catalunya. Evolució municipal i comarcal*, Fundació Institut del Cinema Català, Barcelona, 1994. 368 pàgines.

[3] Terme degut a Alfons Miàs (1903-1950), nat a Palaldà —poble que en el 1942 s'integrà en el municipi d'Els Banys d'Arles i Palaldà / Amélie-les-Bains-Palalda— i fundador de la revista *Nostra Terra*. Posteriorment, Llorenç Planes (1945-2016), natural de Costoja / Coustouges, reactivaria i consolidaria la denominació amb la seva obra *El petit llibre de Catalunya Nord (Lluita per un "Rosselló" català)*, que aparegué l'any 1974 amb una segona edició pel 1978 i que tornà a publicar en el 2012, en versió actualitzada i en col·laboració amb la seva esposa Montserrat Biosca, a *Per comprendre Catalunya Nord. De la identitat desnaturalitzada a l'esperança de futur*.

[4] A <https://www.cnc.fr/cinema/etudes-et-rapports/statistiques/geographie-du-cinema-departements> es poden localitzar les dades més recents, recollides a *Géographie du cinéma en 2017 – les départements*. D'altra banda, l'accés a l'informe *Géolocalisation des cinémas actifs en France en 2017* resulta abastable mitjançant <https://www.cnc.fr/cinema/etudes-et-rapports/statistiques/geolocalisation-des-cinemas-actifs-en-france>. Alhora resulta de molta utilitat la consulta, a l'adreça <https://www.cnc.fr/documents/36995/167074/G%C3%A9ographie+du+cin%C3%A9ma.pdf/090b44f1-24a6-2eae-2426-abfadcf615e>, de l'estudi de prospectiva, també del CNC, *Géographie du cinéma 2017*, que troba un bon complement a <https://www.cnc.fr/documents/36995/167074/Chiffres+cl%C3%A9s+par+r%C3%A9gion+en+2017.pdf/b10b8a29-3b17-1b17-e1c2-ba645cda9bf7> amb la captura de la publicació *Chiffres clés par région en 2017*.

[5] A <https://www.cnc.fr/professionnels/etudes-et-rapports/statistiques/statistiques-par-secteur> es poden aconseguir les dades municipals sobre la xarxa de sales comercials d'exhibició fílmica en el país veí mitjançant els diferents fitxers que resulten accessibles a les seccions *Exploitation* (ben particularment *Liste des établissements actifs*), *Géographie du cinéma (équipement et fréquentation)* i *Public du cinéma*.

[6] Una denominació que ha causat controvèrsia. Llorenç Planes, de qui fem citació a la nota [3], amb data 16 de gener del 2005 redactà el text *Catalunya Nord, la importància d'un nom*, tot explicant que Catalunya Nord i Catalunya del Nord són dues coses diferents. L'escrit, tot acompanyant la segona edició d'*El petit llibre de Catalunya Nord*, es pot trobar a <http://www.catalunyanord.galeon.com/taula.htm>. Consemblant actitud crítica mostrà el polític catalanista perpinyanès Miquel Mayol i Raynal en un petit article a Vilaweb (<http://www.vilaweb.cat/noticia/2627313/20071113/nomenclator-toponimic-catalunya-nord-miquel-mayol-raynal.html>). A aquest parell de denominacions cal afegir-ne d'altres que han estat recollides per la *Gran Enciclopèdia Catalana*, a <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0016496.xml>: "els Pirineus Catalans, el País Català de França, la Catalunya Francesa, els Comtats i, especialment pels seus habitants, el Rosselló, malgrat l'equívoc que representa la coincidència d'aquesta denominació amb la comarca homònima que en forma part (el Rosselló)".

[7] A l'illa dels Faisans (territori en condomini entre Espanya i França), el dia 7 de novembre de l'any 1659 fou signat el *Tratado definitivo de paz y comercio entre las coronas de España y Francia, comunmente llamado de los Pirineos*, text que es troba a https://books.google.es/books?id=pSF_luTjZ2UC&hl=es&pg=PA114#v=onepage&q&f=true. L'acord el signaren el cardenal Giulio Raimondo Mazzarino, en representació del rei francès Lluís XIV, i Luis Méndez de Haro y Guzmán, en nom del monarca espanyol Felip IV. L'acord —que enllaça amb la Pau de Westfàlia basada en els tractats d'Osnabrück i de Münster d'octubre de 1648 (que posaven fi a la guerra dels Trenta Anys)— establia la fi

d'hostilitats entre Espanya i França i fixava els Pirineus com a límit entre els dos regnes, tot implicant una cessió de territori septentrional català a França, decisió que els negociadors espanyols adoptaren sense consultar, com era preceptiu, les Corts Generals de Catalunya. Tampoc es parlà amb les viles afectades.

[8] Iniciada a la capital de la comarca del Vallespir el 22 de març de l'any 1660 amb Pèire de Marca, com a comissari pel costat francès, i amb Miquel de Salbà i de Vallgornera, per la part espanyola. No havent assolit acord en el mes d'abril, la decisió retornà a mans dels artífexs del tractat, que fixaren les delimitacions definitives i Luis Méndez de Haro y Guzmán i Hugues de Lionne en signaren l'acord corresponent el dia 31 de maig de 1660 en el municipi de Donibane Lohizune / Saint-Jean-de-Luz, en el País Basc francès.

[9] Signat a Llivia el dia 12 de novembre de 1660 per Miquel de Salbà i de Vallgornera, en nom d'Espanya, i pel bisbe d'Orange, Giacinto Serroni, pel costat francès. Es pot accedir al text íntegre d'aquest acord que executà l'article 42 del Tractat dels Pirineus a <http://www.bibgirona.cat/assets/documents/000/037/456/document.pdf>.

[10] La Fenolleda passà a França en virtut del Tractat de Corbeil, que els procuradors respectius de Jaume el Conqueridor, sobirà de la Corona d'Aragó, i de Lluís IX, rei de França, signaren el dia 11 de maig de 1258 a la vila que avui s'anomena Corbeil-Essonnes, a la regió Île-de-France.

[11] El *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord* pot ser obtingut mitjançant lliure accés en el web de l'IEC, a <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000044/00000018.pdf>. Dels cinc municipis que aquest text adjudica a la comarca de Conflent, quatre eren atribuïts per la GEC a l'Alta Cerdanya i l'altre, al Capcir. El quartet, que amb el canvi deixa de ser cerdà, està constituït pels següents municipis: la Cabanassa / La Cabanasse; Montlluís / Mont-Louis; Planès / Planès i Sant Pere dels Forcats / Saint-Pierre-dels-Forcats. Pel que fa a la vila capcinesa, es tracta de la Llaguna / La Llagonne.

[12] L'actual administració territorial de França estableix la seva divisió en dotze regions metropolitanes, l'illa de Còrsega (que és una col·lectivitat territorial que no té la denominació de regió, però que n'exerceix les competències) i cinc regions ultramarines. El nou model d'organització del territori fou decidit per la *Loi n° 2015-29 du 16 janvier 2015 relative à la délimitation des régions, aux élections régionales et départementales et modifiant le calendrier électoral*, que en el seu primer article efectua la segmentació territorial, tot explicitant la correlació entre les antigues regions i les noves. El text d'aquesta llei, que entrà en vigor l'1 de gener de 2016, és a l'abast a <http://www.assemblee-nationale.fr/14/ta/ta0455.asp>.

Al seu torn, aquesta disposició i els seus canvis inherents implicaren la nova redacció de diversos articles dins del *Code général des collectivités territoriales*, text que recull tota la regulació tocant a aquestes col·lectivitats. Pel que fa a la relació de noves regions, l'article afectat fou el 4111.

[13] La nova regió d'*Occitanie* neix de l'agrupament de les antigues regions de *Languedoc-Roussillon* i *Midi-Pyrénées*. Està constituïda per tretze departaments: *Ariège, Aude, Aveyron, Gard, Haute-Garonne, Gers, Hérault, Lot, Lozère, Hautes-Pyrénées, Pyrénées-Orientales, Tarn* i *Tarn-et-Garonne*. La seva denominació es fixà mitjançant el *Décret n° 2016-1264 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Occitanie*, que es pot localitzar a https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=6CE023A55C0B0BC55BD7FD8696E4E0D6.tpdila12v_3?cidTexte=JORFTEXT000033161437&dateTexte=&oldAction=rechJO&categorieLien=id&idJO=JORFCONT000033160600

[14] Els departaments són circumscripcions administratives de l'Estat. Des del mes d'abril de l'any 2011 n'hi ha 101, cinc dels quals són a ultramar, i cal afegir-hi la metròpoli de Lió (*métropole de Lyon*, anomenada també *Grand Lyon*). Cada departament pertany en la seva integritat a una sola regió i cadascun dels departaments ultramarins constitueix una regió. Dins de la numeració corresponent a aquesta ordenació, el departament que interessa als efectes del present treball és el "66 *Pyrénées-Orientales*".

[15] Els vuit municipis de la comarca de la Fenolleda que la distribució territorial de França adjudica al departament veí "11 Aude" són: Atsat / Axat (en occità, Atsat); Conòsols / Counozouls (Conòsols); Ginclar / Gincla (Ginclar); Montfort / Montfort-sur-Boulzane (Montfòrt); Puillorenç / Puilaurens (Puèglaurenç); Salvesines / Salvezines (Salvesinas); Sant Martí de Les / Saint-Martin-Lys (Sant Martin de Les); i Santa Coloma de Rocafort o d'Aigueta / Sainte-Colombe-sur-Guette (Santa Coloma d'Aigueta o de Rocafort).

[16] Els districtes (*arrondissements*) són una subdivisió del departament i estan formats per l'agrupació de diversos municipis (*communes*). Segons el padró (*recensement*) de primer de gener de 2015, França —sense comptar el departament ultramarí constituït per l'illa de Mayotte (o Mahoré), a l'Oceà Índic— està dividida en 333 districtes i consta de 35.399 municipis, dels quals 35.287 estan assetiats en sòl europeu i la resta és a d'altres continents. La regió d'*Occitanie* consta de 36 districtes que encerclen un total de 4.488 municipis i d'aquestes xifres 3 districtes pertoquen a *Pyrénées-Orientales*, tot incloent 226 municipis dins de les seves fronteres.

[17] El cantó (*canton*) és la circumscripció que serveix de marc als efectes de l'elecció des consells departamentals. La majoria de cantons conté diversos municipis, però no sempre s'emmotllen a les fronteres municipals, de manera que es produeixen interseccions d'un cantó amb diferents municipis o bé pot haver-hi cantons que abastin només una part d'un municipi. D'acord amb el padró de primer de gener de 2015, França es fragmenta en 2.041 cantons, dels quals 46 són ultramarins. A *Occitanie* n'hi corresponen 249 i el departament de *Pyrénées-Orientales* contribueix a la magnitud de la seva regió amb l'aportació de 17 cantons.

[18] A banda del nomenclàtor, als efectes de l'elaboració d'aquest treball, també s'ha fet cap als dos volums de *l'Atlas toponímic de Catalunya Nord*, elaborat pel geògraf perpinyanès Joan Becat i Rajaut i publicat l'any 2015 per l'ICRECS (Institut Català de Recerca en Ciències Socials) de la Universitat de Perpignan Via Domitia.

[19] La toponímia francesa es recull en acordança amb les denominacions fixades per l'IGN (Institut Géographique National), creat mitjançant un decret de 26 de juny de 1940 i actualment denominat Institut National de l'Information Géographique et Forestière, per bé que, malgrat el canvi de nom, ha mantingut el seu acrònim inicial. L'Institut recull els topònims a la seva base de dades BD TOPO. L'IGN representa el Govern francès davant les Nacions Unides, tot formant part de l'UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names) als efectes de la normalització dels noms geogràfics.

[20] Mitjançant el *Décret n° 2017-1873 du 29 décembre 2017 authentifiant les chiffres des populations de métropole, des départements d'outre-mer de la Guadeloupe, de la Guyane, de la Martinique et de La Réunion, de Saint-Barthélemy, de Saint-Martin, et de Saint-Pierre-et-Miquelon* es feren oficials les dades del padró de 2015 des del mateix començament de l'any 2018. Aquest decret del Ministeri d'Economia i Finances atorgà autenticitat tant a les magnituds de població total com a les xifres de població municipal. Són aquestes últimes les dades que recullen els quadres del present estudi i en conseqüència cal especificar que dins d'aquest concepte s'apleguen les persones que tenen la seva residència habitual dins del territori del municipi, en un allotjament o en una comunitat, les persones detingudes en els establiments penitenciaris del municipi i les persones que resideixin habitualment en un habitatge mòbil i que estiguin empadronades en el territori del municipi. El decret esmentat es pot aconseguir mitjançant un enllaç que subministra el web de l'INSEE. Es localitza dins de l'adreça <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3292643?sommaire=3292701>. Quant a les diferents categories de població, foren establertes pel primer article del *Décret n° 2003-485 du 5 juin 2003 relatif au recensement de la population*, document accessible a https://www.legifrance.gouv.fr/jo_pdf.do?id=JORFTEXT000000595581.

[21] A <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3292629?sommaire=3292701> són a l'abast els fitxers Excel amb les xifres de població municipal de la totalitat de regions, departaments, districtes, cantons i municipis de França. També es poden obtenir només les dades específiques dels departaments que interessin (*Pyrénées-Orientales* i *Aude*, en el nostre cas).

[22] El festival de cinema *Confrontations* fou creat per l'historiador i crític cinematogràfic Marcel Oms (1931-1993) l'any 1965. L'Institut Jean Vigo té una sala de projecció que duu el seu nom. Oms també estigué darrere del naixement, pel mes de gener de 1971, de la revista *Les Cahiers de la Cinémathèque*, editada per l'institut perpinyanès. Les activitats d'aquesta entitat es poden seguir a <http://www.inst-jeanvigo.eu/>.

[23] Val a fer ressortir els exemples del *Ciné-Club des Amis de Cinémaginaire*, a Argelers / Argelès-sur-Mer, del *Canétoiles Ciné-Club*, a Canet de Rosselló / Canet-en-Roussillon, del *Ciné-Club Clairà "Les Incontournables"*, a Clairà / Clairà, del *Ciné-Club Marcel Oms*, de Cotlliure / Collioure, i del *Ciné-Club de Cerdagne*, a Font-romeu, Odelló i Vià / Font-Romeu-Odeillo-Via.

[24] A l'adreça <https://www.canetenroussillon.fr/ma-ville/canet-politique/les-grands-projets/nouveau-cinema-ca-tourne/> es feia conèixer la notícia, per part de l'ajuntament de Canet de Rosselló / Canet-en-Roussillon, del començament de les obres de construcció del complex *Clap Ciné*. Se'n preveu l'entrada en funcionament durant l'any 2019 i aleshores la seva incorporació, que abocarà tres sales amb un aforament conjunt de 299 localitats, afavorirà la creixença del parc de sales d'exhibició fílmica de la Catalunya Nord.

[25] En el web del CNC i a la seva secció *Statistiques par secteur (open data)*, que s'ofereix als usuaris en lliure accés a l'adreça <https://www.cnc.fr/professionnels/etudes-et-rapports/statistiques/statistiques-par-secteur>, en el bloc *Géographie du cinéma (équipement et fréquentation)* es poden aconseguir les dades —per regió, per departament i per municipi amb població superior a les 50.000 persones— de la xarxa gal·la d'exhibició cinematogràfica. Per tal d'accedir a la totalitat de viles franceses amb cinema en funcionament, dins de l'esmentada secció i en el bloc *Exploitation*, el recurs a l'opció *Liste des établissements actifs* ens permet la descàrrega de les informacions relatives a tots els municipis actius. Cal advertir que ha estat detectada una notable anomalia en els arxius d'aquesta secció fets públics pel CNC els anys 2016 i 2017 i tocant a les xifres de l'exhibició cinematogràfica a les diferents regions de França. Probablement per causa d'un problema del programa informàtic de tractament de dades i en relació a la redistribució experimentada per les regions, en un bon manat d'exercicis les sèries regionals subministrades el darrer parell d'anys mostren xifres sensiblement diferents a aquelles contingudes a l'arxiu Excel que el Centre facilità la primera vegada que donà aquestes dades, mitjançant les sèries que es cloïen amb la informació relativa a l'any 2015 (un fitxer que ja no és a l'abast en el web del CNC). El trastorn afecta exclusivament les sèries de l'àmbit de les regions que s'inicien l'any 1966 i afecten el període 1966-1995. Les xifres tornen a la correcció del 1996 ençà, tot provocant salts tan estranys com vistents en el trànsit de 1995 a 1996. La comparança de les sèries contingudes en els fitxers regionals de 2015 amb les xifres dels arxius de 2016 i de 2017 revelen que hi ha diversos transvasaments de dades. Les xifres del fitxer de 2015 corresponents a una regió en el període 1966-1995 s'apliquen a una regió diferent en els arxius de 2016 i de 2017. En relació al present treball, l'intercanvi consisteix en l'adjudicació de les dades del fitxer de 2015 sobre *Pyrenées-Orientales* en l'interval 1966-1995 a *Normandie* en els fitxers de 2016 i de 2017. I viceversa. Tocant a aquest treball han estat recollides, òbviament, les dades regionals del fitxer de 2015 per al període 1966-1995.

[26] <http://www.cgrcinemas.fr/>.

[27] El dia 23 de juny de 1983, en el municipi fenolledès de Rasigueres / Rasiguères (Rasiguèras), se celebrà l'assemblea general fundadora de l'associació *Cinémaginaire – Réseau Cinéma en Pyrénées-Orientales*. Aquesta entitat, assetiada a Argelers / Argelès-sur-Mer, té com a objectiu mantenir activa dins del territori del seu departament una xarxa de cinemes de proximitat que ja ha assolit la quarantena de locals. Alhora realitza accions encarrerades a l'educació sobre la imatge en diversos establiments escolars i celebra diferents manifestacions cinematogràfiques (festivals, entres elles). Els seus trets definidors i la informació tocant a la seva activitat es poden trobar a <http://www.cinemaginaire.org/>.

[28] <https://prog-gpci.fr/>.

[29] L'historiador Jean-Noël Grando ha elaborat un minuciós recull d'aquests rodages en el llibre *100 ans de cinéma en Pyrénées-Orientales: Histoire et secrets de tournage*, publicat l'any 2010 per l'editorial perpinyanesa *Mare Nostrum*.

[30] La sèrie es detura en el 2016 per comptes de fer-ho en el 2017 perquè en aquest darrer any he estat detectat un canvi, per part del CNC, en el criteri d'inclusió dels establiments exhibidors en els blocs de petita, mitjana i gran explotació. En aquest últim exercici són inclosos a la petita explotació els establiments que no ultrapassen la venda de 80.000 entrades anuals. Quan els tiquets despatxats es mouen entre aquest nivell i les 450.000 unitats, s'integren en el bloc de la mitjana explotació i són acollits a la gran explotació si la venda de localitats supera aquest darrer límit. Atès que el canvi de criteri altera la composició dels blocs, s'ha foragitat aquest any de la sèrie que s'havia anat recollint en els exercicis precedents, perquè la seva inclusió distorsionaria l'evolució de les dades i, al capdavant, esguerraria les conclusions extrems de la seva anàlisi.

[31] En aquells anys foren nombrosos els viatges al sud de França (a Euskadi ho feien bàsicament a Biàrritz) per veure les pel·lícules prohibides per la censura del franquisme. En record d'aquells temps, la Filmoteca de Catalunya programà, del 26 al 28 de març de 2013, un cicle amb sis títols que havien format part del repertori que diferents cinemes de vàries viles de la Catalunya Nord oferiren aleshores als pelegrins cinèfils procedents d'Espanya. A una escala molt més reduïda des del punt de vista quantitatiu, però d'altíssim interès qualitatiu, no es pot deixar de consignar la meritòria tasca que l'advocat Arnau Olivari i Daydí (1924-2016) desenvolupà a Perpinyà / Perpignan amb els 29 *Week-ends cinematogràfics de Llanterna Màgica*, que s'iniciaren el dia 23 de març de 1957 i que prosseguiren, al ritme de dues o tres sessions anuals, fins al darrer cap de setmana de cinema que tingué lloc els dies 9 i 10 de maig de 1970. El cineclub *Llanterna Màgica* havia estat creat per Olivari l'any 1948, plegadament amb l'enginyer Antoni Farré. Per tal d'obtenir una informació ben acurada i de primera mà sobre aquests llunyans caps de setmana és molt recomanable la lectura de l'article *Els "week-ends" cinematogràfics de "Llanterna Màgica" a Perpinyà*, escrit pel mateix Arnau Olivari i aparegut l'any 1985 en el segon volum de la primera etapa de l'extinta publicació *Cinematògraf. Annals de la Federació Catalana de Cineclubs* (pàgines 305 a 339).

[32] L'article L 212-2 de l'*Ordonnance du 25 juillet 2009* establí que "Tothom amb una activitat que tingui com a objecte l'organització d'espectacles cinematogràfics itinerants serà considerat com a empresari d'establiment d'espectacles cinematogràfics". D'acord amb el segon article del *Décret n° 2011-226 du 28 février 2011 relatif à l'autorisation d'exercice de la profession d'exploitant d'établissement de spectacles cinématographiques et à l'homologation de ces établissements*, l'autorització de l'explotació d'aquests establiments d'espectacles cinematogràfics pertoca al CNC. El seu text és a <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000023651178&categorieLien=id>. El permís del CNC s'atorga en funció de la complementarietat geogràfica que generi el local sol·licitant i de la incidència que pugui tenir en matèria de clientela a la seva zona d'influència.

[33] Els circuits itinerants constituïren, pel febrer de l'any 2011, l'ANCI (Association Nationale des Cinémas Itinérants), entitat assetiada a Sillingy (departament d'*Haute-Savoie*), amb el doble objectiu de crear una estructura representativa del sector i d'unir-se enfront el procés de transició digital dels projectors cinematogràfics, tot acarant les seves necessitats tècniques i financeres. La informació relativa a l'ANCI es pot

aconseguir a <http://www.cinema-itinerant.org/>. D'altra banda, l'any 2009 el CNC féu conèixer la publicació *Les circuits itinérants – État des lieux*, un estudi que recull les característiques d'aquesta mena de xarxes de centres exhibidors tant des del punt de vista jurídic com des de la perspectiva del seu funcionament pràctic. Es pot aconseguir el document a https://www.cnc.fr/cinema/etudes-et-rapports/etudes-prospectives/les-circuits-itinerants--etat-des-lieux_212250. Més recent és l'estudi *Le cinéma itinérant en France*, publicat per l'ANCI l'any 2015 i que es pot obtenir a <https://www.cinema-itinerant.org/ressources/>.

[34] Es tracta de la *Salle multimédia* del municipi fenolledès de Maurí / Maury (Maurin) i de la *Salle des fêtes* de la vila rossellonesa de Toluges / Toulouges, que es consignen en els quadres 2, 4 i 8.

[35] Aquest mapa aparegué pel setembre de 2016 en el web del CNC, tot acompanyant el plànol de cinemes estables i els fitxers Excel amb les sèries estadístiques de l'exhibició cinematogràfica a França fins a l'exercici 2015, però ni l'un ni els altres són a l'abast després de la remodelació del web d'aquest centre nacional.

[36] Veure la nota [33].

[37] Creada l'any 2009 i amb seu a Nîmes (en el departament del *Gard*), l'ACCILR (<https://accilr.net/>) fomenta la unió entre sales estables i circuits itinerants i els procura serveis en els territoris del *Languedoc-Roussillon*, nom de l'antiga regió administrativa ara integrada a *Occitanie*, junt amb la vella regió de *Midi-Pyrénées*.

[38] Els seus trets essencials han estat descrits a la nota [27].